

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ВАЖЕЛІ АКТИВІЗАЦІЇ СПІВРОБІТНИЦТВА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА УКРАЇНИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сфері вищої освіти відбуваються важливі процеси, що сформовані під впливом глобалізації. Однією з тенденцій розвитку вищої освіти є інтернаціоналізація освітньої діяльності, що проявляється у різних формах, зокрема – через розширення співробітництва різних держав (в особі органів державної влади та вищих навчальних закладів) в питаннях підготовки фахівців, проведення академічних обмінів, організації спільних наукових і освітніх заходів.

Одним із лідерів вищої освіти світу є Китайська Народна Республіка, країна займає провідні позиції за кількістю студентів та вищих навчальних закладів, а найголовніше – здійснює безпрецедентну модернізацію системи вищої освіти на основі імплементації кращих освітніх технологій. Переважна більшість вищих навчальних закладів КНР отримують державну підтримку у сфері закупівлі навчального обладнання (у тому числі комп'ютерної техніки, мультимедійних дошок, діалогових та інтерактивних систем тощо), підтримки академічної мобільності із іноземними колегами, організації спільних досліджень тощо.

Згідно нашої позиції, співробітництво Китайської Народної Республіки та України є перспективним, зважаючи на наявність взаємного інтересу представників академічної спільноти до реалізації спільних проектів.

На нашу думку, співробітництво Китайської Народної Республіки та України, незважаючи на низку позитивних результатів, розвивається в цілому мляво, що пояснюється передусім відсутністю можливостей (у першу чергу фінансових) у вищих навчальних закладах України до активізації двостороннього співробітництва. Окрім того, даються взнаки політична та економічна нестабільність в Україні, наявність конфлікту на сході, високі корупційні ризики, непослідовність політики реформ, що підвищує побоювання китайських абітурієнтів до навчання в Україні.

Відтак, органи державної влади та управління спільно з представниками академічної спільноти мають вжити заходів, спрямованих на підтримку результативних зв'язків суб'єктів Китаю та України щодо співробітництва у сфері вищої освіти. Цим пояснюється актуальність та значущість дослідження, його важливість для науки і практики.

Між Україною та КНР задекларовано відносини стратегічного партнерства [6, с.77]. Китай незмінно підтримує суверенітет і територіальну цілісність України. Україна неухильно залишається відданою політиці «одного Китаю» [4, с.4; 7, с.23]. Нині договірно-правова база двосторонніх відносин налічує 295 документів: 177 документів основного списку (угоди і договори) і 118 документів додаткового списку (протоколи міжурядових комісій / підкомісій, контракти про підготовку військовослужбовців тощо) [1, с.27]. Звичайно, співпраця між двома країнами розвивається і в сфері вищої освіти [5, с.12].

Співпраця між Україною та Китайською Народною Республікою в сфері науки та вищої освіти розвивається за багатьма напрямками:

- налагодження міждержавного і міжурядового співробітництва у сфері науки, інновацій, вищої освіти [2, с.40];

- напрацювання необхідної договірно-правової бази між Урядами і профільними міністерствами України і КНР з питань вищої освіти [4; 7];

- проведення спільних заходів (виставок, форумів, конференцій тощо) у сфері науки, інновацій, вищої освіти, а також заохочення інвестиційно-інноваційних проектів, спрямованих на підвищення якості вищої освіти [3, с.88];

- реалізація програм академічних обмінів [3, с.104];

- навчання громадян КНР в вищих навчальних закладах України [4, с.12];

- навчання громадян України у вищих навчальних закладах КНР [4, с.12].

У 1998 р підписано міжурядову Угоду між Урядом України та Урядом Китайської Народної Республіки про взаємне визнання документів про освіту і вчені звання. Згідно Угоди, Українська і Китайська сторони визнають атестати про закінчення повної середньої загальноосвітньої школи, видані іншою стороною, як документ, який дає право на вступ до вищих навчальних закладів, а також всі дипломи, видані установами професійної освіти (вищими навчальними закладами, професійно-технічними училищами тощо). Також Українська і Китайська сторони визнають дипломи про присудження вчених ступенів, виданих іншою стороною.

У 2012 р підписано оновлену міжвідомчу Угоду про співробітництво в галузі освіти, відповідно до положень якої кількість державних стипендій, що надає одна сторона студентам іншої сторони, була збільшена в чотири рази: з 25 до 100, починаючи з 2013 р. [6, с.80].

Слід розробити проект Програму спільних дій відповідних установ КНР та України, в якій має бути передбачено низку заходів правового, економічного, адміністративного та організаційного характеру. Зокрема, слід передбачити інструменти моніторингу наукового, освітнього та інноваційного співробітництва КНР та України. Видається обґрунтованим започаткування Самміту (конференції) високого рівня з перспектив гуманітарного та науково-освітнього співробітництва між Україною та КНР, що може проводитись щорічно або один раз на два роки.

Згідно Угоди, сторони взяли на себе такі взаємні зобов'язання [6, с.81]:

- обмін зразками підручників, посібників, навчальних програм, аудіо- і відеоматеріалами, тестами для середніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів;
- вивчення історії, мови і літератури, географії та фольклору обох держав;
- обмін студентами, аспірантами, докторантами, стажистами і викладачами;
- обмін науковими і науково-педагогічними працівниками для проведення спільних наукових досліджень.

Слід врахувати, що вказані ініціативи можуть бути реалізовані лише за наявності взаємної довіри, стабілізації загальної економічної ситуації в Україні, за наявності відомих інституційних підстав для подальшого розширення освітнього співробітництва між двома країнами.

Доцільно розробити економіко-організаційні важелі стимулювання виходу українських закладів вищої освіти на ринок освітніх послуг Китайської Народної Республіки. Серед можливих важелів можуть бути запропоновано: застосування адресної допомоги участі українських закладів вищої освіти для участі у виставкових заходах у Китайській Народній Республіці; використання технологій некомерційного маркетингу (зокрема, із залученням можливостей дипломатичної служби та торгово-економічної місії); проведення широкої національної рекламно-інформаційної кампанії тощо. Окрім того, буде доцільним стимулювання спільних програм академічної мобільності. Таке стимулювання може здійснюватися, зокрема, шляхом фінансування частки витрат на реалізацію за участю науково-педагогічних працівників наукових та інноваційних програм (у

тому числі фундаментальних досліджень), які становлять інтерес для обох сторін.

Обговорення перспектив розширення співробітництва КНР та України у сфері вищої освіти слід провести під егідою Комісії зі співробітництва між Урядом України та Урядом КНР (зокрема, за участю фахівців Підкомісії з гуманітарного співробітництва). За наслідками цього обговорення, яке має пройти із залученням провідних експертів, слід підготувати проекти відповідних нормативних документів.

Слід розробити проект Програму спільних дій відповідних установ КНР та України, в якій має бути передбачено низку заходів правового, економічного, адміністративного та організаційного характеру. Зокрема, слід передбачити інструменти моніторингу наукового, освітнього та інноваційного співробітництва КНР та України. Видається обґрунтованим започаткування Самміту (конференції) високого рівня з перспектив гуманітарного та науково-освітнього співробітництва між Україною та КНР, що може проводитись щорічно або один раз на два роки.

У подальшому слід розробити науково обґрунтовані пропозиції з питань впровадження алгоритмів взаємодії закладів вищої освіти КНР та України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гончарук А. Шовковий шлях: від концепції до практичних кроків (формат взаємодії 16+1) / А.Гончарук, С.Кошовий // Стратегічна панорама. – 2016. - № 1. – С. 26-35.
2. Захарін С.В. Заощадження та інвестиції в корпоративному секторі України в контексті макроекономічного розвитку / С.В.Захарін // Економіка України. – 2009. - № 5. – С.36-45.
3. Захарін С.В. Вплив оподаткування на заощадження та інвестиції / С.В.Захарін // Фінанси України. – 2005. - № 10. – С. 83-90.
4. Ярошенко Є. Місце України в глобальних стратегіях Китаю / Є.Ярошенко. – К.: МЦПД, 2015. – 44 с.
5. Kaszmarski M. The New Silk Road: a versatile instrument in China's policy / M. Kaszmarski. – OSW Centre for Eastern Studies, 2015. – Number 161. – 89 p.
6. Moldavchuk R. The strategic partnership of China and Ukraine / R.Moldavchuk, I.Odotiuk // Modern science. – 2016. - № 2. – С. 77-82.
7. Zuokui L. Central and Eastern Europe in Building the Silk Road Economic Belt / L.Zuokui. – Working Paper Series on European Studies Institute of European Studies Chinese Academy of Social Sciences. – 2014. – Vol. 8. – No. 3. – 130 p.